

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 april 2006 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (RP 37/2006 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 20/2006 rd) har bifogats detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Outi Kostama och överinspektör Aune Kurki, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- budgetråd Kati Suihkonen, finansministeriet
- utredningschef Johan Åberg, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- produktgruppschef Sari Peltonen, ProAgria Landsbygdscentralernas förbund
- ordförande Pauli Pethman, Yksityiset maa-seutuneuvot ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

PROPOSITIONEN

Det föreslås att lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd ändras och får bestämmelser om ett system för jordbruksrådgivning, det nationella genomförandet av sockerreformen, övervakning av föreskrivna verksamhetskrav och överföring av stödrättigheter i vissa situationer vid generationsväxlingar. I propositionen föreslås bestämmelser om grunderna för det system för jordbruksrådgivning som ska införas vid ingången av 2007. Systemet ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken som godkändes 2003.

Jordbruksrådgivning ska ges av rådgivningsorganisationer och enskilda rådgivare som är godkända av jord- och skogsbruksministeriet och förs in i rådgivningsregister. Det är obligatoriskt för medlemsstaterna att upprätta ett system för jordbruksrådgivning, men i första fasen är det frivilligt för jordbrukarna att delta i rådgivningen. Jordbrukarna kan få stöd för jordbruksrådgivning av statliga medel.

Europeiska unionen nådde en politisk överenskommelse om en omfattande reform av den gemensamma organisationen av marknaden för

socker hösten 2005. Samtidigt fattades beslut om en gradvis sänkning av stödpriset för socker som producerats i gemenskapen. På grund av sänkningen av marknadspriset på socker införs ett inkomststöd som betalas till jordbrukarna. Nivån på stödet stiger i takt med att marknadsstöden gradvis sänks. Sockerpriset sänks från och med regleringsåret 2006/2007 med sammanlagt 36 procent under fyra års tid. I propositionen föreslås att ersättning för prissänkningen på

sockerbetor och tilläggsersättningen under övergångsperioden betalas som en gårdsspecifik tilläggsdel enligt blandmodellen till gårdar som odlat sockerbetor under referensperioden. Den gårdsspecifika tilläggsdelen för sockerbetor ska i regel grunda sig på mängden A- och B-kvotsocker enligt gällande grundleveransrättighet under regleringsåret 2005/2006.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet framhåller att syftet med propositionen bland annat är att införa den jordbruksrådgivning som krävs enligt förordningen om samlat gårdsstöd ((EG) nr 1782/2003) med en fungerande och förenklad administration. Rådgivningen ska i första hand gälla tvärvillkoren enligt förordningen om samlat gårdsstöd eftersom de är en förutsättning för att få EU-stöd. Rådgivningen till jordbrukarna är av stor betydelse eftersom det påverkar stöden hur de följer tvärvillkoren.

I punkt 8 i inledning till förordningen om samlat gårdsstöd framhåller rådet att systemet för jordbruksrådgivning bör hjälpa jordbrukare att bli mer medvetna om sådana materialflöden och processer på gården som berör normer för miljö, livsmedelssäkerhet, djurhälsa och djurskydd. Samtidigt framhåller rådet att detta bör ske utan att på något sätt påverka jordbrukarnas skyldighet och ansvar att följa normerna. Jordbruksrådgivningen avser således inte att öka kraven på jordbrukarna utan är uteslutande till för att hjälpa dem att få den kunskap de behöver i sitt arbete. Det är helt frivilligt för jordbrukarna att delta i rådgivningen.

Av propositionen framgår det att man i samband med beredningen av jordbruksrådgivningen har utvärderat en modell baserad på rådgivningscheckar, en modell baserad på konkurrensutsättning av rådgivningsorganisationerna och en modell som föreslås och innebär att alla godkända rådgivningsorganisationer får tillhanda-

hålla jordbruksrådgivning. I den föreslagna modellen kan jordbrukarna få stöd för rådgivningen. Det är administrativt sett enklare än att införa rådgivningscheckar. Över lag ansågs modellen vara enkel att tillämpa både för jordbrukarna och för förvaltningen.

Utskottet har upplysts om att det nuvarande rådgivningssystemet lätt kan anpassas till det nya systemet med jordbruksrådgivning. Redan nu finns det tjänster och program som ger rådgivning om bland annat odlingsplanering, näringsberäkning och utfodringsrekommendationer. På senare år har tjänsterna kompletterats med information om miljökonsekvenser och mätningar av djurens välfärd och produktionsförhållandena. Rådgivningen består huvudsakligen av service som tillhandahålls vid besök på gårdarna.

Den information utskottet har fått understryker att jordbruksrådgivningen enligt kommissionens ståndpunkt i första hand ska ges vid besök på gårdarna. I dagsläget har förvaltningen inte tillräckligt stora resurser för att tillhandahålla den planerade rådgivningen. Med hänvisning till det som sägs ovan menar utskottet att jordbruksrådgivningen med fördel kan inrättas på det sätt som regeringen föreslår, det vill säga att rådgivningen tillhandahålls av rådgivningsorganisationer och enskilda rådgivare. Samtidigt framhåller utskottet att jordbruksrådgivningen inte får ha den effekten att myndigheternas skyldighet enligt förvaltningslagen att tillhandahålla rådgivning minskar eller ändras. Jordbruksrådgiv-

ningen får inte heller leda till större ansvar eller skyldighet för jordbrukarna att följa vissa bestämmelser. Utskottet understryker kraftfullt att rådgivningen i inget som helst fall får jämföras med övervakning. Jordbruksrådgivningen är utslutande till för att ge de jordbrukare som vill ha information större medvetenhet om tvärvillkoren.

I information till utskottet har det framhållits att jordbrukarna fortfarande kan få rådgivning av tjänstemännen i enlighet med 8 § i förvaltningslagen (434/2003), om de inte vill ha den föreslagna jordbruksrådgivningen. Målet bör vara att jordbrukarna tack vare rådgivningen kan få visshet om att de håller sig till reglerna och på så sätt slipper påföljder till exempel på grund av oavsiktliga fel.

I lagen föreslås 7 § få ett nytt 2 mom. Där anges bland annat vem som övervakar efterlevnaden av verksamhetskraven i bilaga III i förordningen om samlat gårdsstöd. Enligt momentet är det Livsmedelssäkerhetsverket, Arbetskrafts- och näringscentralerna, kommunalveterinärerna, länsstyrelserna och tjänsteveterinärer förordnade av länsstyrelsen som står för övervakningen. I betänkandet (JsUB 2/2006 rd — RP 203/2005 rd) om regeringens proposition med förslag till de ändringar som inrättandet av Livsmedelssäkerhetsverket förutsätter i vissa lagar uppmärksammar utskottet de kommunala veterinärernas roll i övervakningen. Veterinärerna anser sig vara jäviga när de övervakar sina kunder. I och med att 9 § i den gällande veterinärvårdslagen (685/1990) föreskriver om kommunalveterinärtjänster ansåg utskottet det nödvändigt att frågan om jäv för kommunalveterinärer måste behandlas i den pågående stora veterinärmedicinska reformen.

Enligt det nya 7 § 2 mom. ska det genom förordning av statsrådet kunna föreskrivas närmare bestämmelser om övervakning och övervakningsförfarandet. För att få direkt stöd, miljöstöd för jordbruket, kompensationsbidrag och stöd för djurens välbefinnande måste jordbrukarna uppfylla verksamhetskraven. Utskottet påpekar att tvärvillkoren från och med 2007 också gäller arealstöd som delfinansieras av EU. Då

blir det ännu viktigare med övervakning av tvärvillkoren. Enligt utskottet är det ytterst viktigt att övervakningen av de lagstadgade verksamhetskraven görs i samband med annan övervakning av gårdarna för att inspektionerna inte ska bli fler.

Med hänvisning till skälen i propositionen och annan information finner utskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men föreslår följande ändringar.

Detaljmotivering

18 a §. Grundlagsutskottet säger i sitt utlåtande att lagen måste få en bestämmelse som säger ut att jordbruksrådgivningen är avgiftsbelagd. Utskottet föreslår att bestämmelsen tas in i 1 mom.

18 c §. Utskottet föreslår att 1 mom. preciseras för att de förvaltningsrättsliga lagarna i allt väsentligt ska kunna tillämpas på rådgivningsverksamheten på det sätt som grundlagsutskottet säger i sitt utlåtande.

Grundlagsutskottet påpekar också att bestämmelserna om återkallande av godkännande av rådgivningsorganisationer och rådgivare måste preciseras. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår att 2 mom. preciseras i enlighet med utlåtandet från grundlagsutskottet.

18 d §. Under planeringen av rådgivningsregistret har det framkommit att jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral och de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna bör få rätt att skriva in och ändra uppgifter i rådgivningsregistret. Däremot behöver Livsmedelssäkerhetsverket och landsbygdsavdelningarna vid Arbetskrafts- och näringscentralen bara ha rätt att få uppgifter ur registret med hjälp av en teknisk uppkoppling. Utskottet föreslår att 2 mom. ändras i enlighet med detta. Dessutom lägger utskottet till en bestämmelse som säger att den som får uppgifter ur registret är skyldig att visa hur uppgifterna är skyddade.

Grundlagsutskottet säger i sitt utlåtande att lagbestämmelserna om förvaringstider för uppgifter i personregister måste vara heltäckande

och detaljerade och att bestämmelserna måste kompletteras med tidsuppgifter. Utskottet påpekar att registeruppgifterna måste kunna förvaras i åtminstone tio år på grund av övervakningen och eventuella skadestandsfrågor. Följaktligen föreslår utskottet att 4 mom. ändras till att uppgifter måste förvaras i registret i tio år räknat från det kalenderår då rådgivningen gavs.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 juli 2005 om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005)
2 § 5 och 6 punkten, 3 § 2 och 3 mom., 10 § 3 mom., 11 § samt 19 § 1 mom., samt
fogas till 2 § nya 7—10 punkter, till 7 § ett nytt 2 mom. samt till lagen ett nytt 4 a kap. som följer:

2, 3, 7, 10 och 11 §
(Som i RP)

18 c §

Godkännande av rådgivare och behörighetsvillkor för rådgivare

4 a kap.

System för jordbruksrådgivning

18 a §

System för jordbruksrådgivning

Rådgivning till jordbrukare angående markskötsel och jordbruksdrift enligt artikel 13 i förordningen om gårdsstöd ges av organisationer och rådgivare som godkänts av jord- och skogsbruksministeriet. Rådgivningen är avgiftsbelagd.

(2 mom. som i RP)

18 b §
(Som i RP)

Godkännande av rådgivningsorganisationer och rådgivare söks skriftligt hos jord- och skogsbruksministeriet, som fattar beslut om godkännande för högst tre år i sänder. Villkor för godkännande är att rådgivningsorganisationen och rådgivaren har tillräcklig sakkunskap med hänsyn till uppgiftens beskaffenhet och omfattning. Rådgivningsorganisationer och rådgivare bör dessutom uppfylla kraven enligt 3 och 4 mom. Rådgivare handlar under tjänsteansvar. I verksamheten tillämpas dessutom språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och förvaltningslagen (434/2003). Jord- och skogsbruksministeriet skall höra Livsmedelssäkerhetsverket innan en sådan rådgivningsorganisation eller rådgivare godkänns som ger rådgivning om identifiering och registrering av djur,

växtskyddsmedel, livsmedel, foder eller djurens välbefinnande och anmälan om djursjukdomar.

Jord- och skogsbruksministeriet kan återkalla godkännandet, om inte rådgivningsorganisationen eller rådgivaren uppfyller villkoren för godkännande eller om denna inte annars kan anses vara lämpad för sin uppgift på grund av allvarliga eller återkommande försummelser eller fel i förfarandet. Innan ministeriet återkallar ett godkännande skall det ge organisationen eller rådgivaren en skriftlig anmärkning samt höra organisationen eller rådgivaren.

(3—5 mom. som i RP)

18 d §

Rådgivningsregister

(1 mom. som i RP)

(Utesl.) Utöver den registeransvariga har jord- och skogsbruksministeriets informations-

tjänstcentral, (utesl.) och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter har rätt att använda registret. Livsmedelssäkerhetsverket och arbetskrafts- och näringscentralernas landsbyggsavdelningar har rätt att få uppgifter ur registret genom en teknisk uppkoppling. Innan uppgifter ges ut genom en teknisk uppkoppling skall den som begär uppgifterna lägga fram information om skyddet av uppgifterna.

(3 mom. som i RP)

Uppgifterna förvaras i registret tio år efter utgången av det kalenderår då rådgivningen tillhandahölls.

19 §

(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i RP)

Helsingfors den 6 juni 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Eero Lämsä /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Katri Komi /cent
Lauri Kähkönen /sd

Minna Lintonen /sd
Reijo Paaajanen /saml
Sirpa Paatero /sd
Erkki Pulliainen /gröna
Kimmo Tiilikainen /cent
Lasse Virén /saml
ers. Susanna Haapoja /cent
Klaus Pentti /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.